

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Професор
науково-методичної та навчальної
роботи

О.Б. Жильцов

2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОМПОЗИЦІЯ

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація» (за видами)

Освітній рівень перший (бакалаврський)

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

2016 – 2017 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом.

Структура типова.

Заступник директора з науково – методичної та навчальної роботи А.О.Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція» для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» (за видами).

Розробники: Коваль-Цєпова Анна Володимирівна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

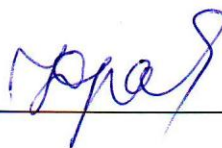
Задніпряний Геннадій Трохимович, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «11» січня 2017 року № 6

Завідувач кафедри

образотворчого мистецтва

Ю. В. Романєнкова

© _____, 2017 рік

© _____, 2017 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	7
II. Тематичний план	7
III. Програма	
Змістовий модуль 1 Формальна композиція	8
IV. Завдання для самостійної роботи.....	12
Карта самостійної роботи бакалавра.....	14
V. Система поточного та підсумкового контролю.....	15
VI. Методи навчання.....	17
VII. Методичне забезпечення курсу	17
VIII. Рекомендована література	18
IX. Навчально-методична карта с дисципліни «Композиція»	20

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма з навчальної дисципліни «Композиція» для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» (за видами) освітнього рівня першого (бакалаврського) є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою образотворчого мистецтва Інституту мистецтв. Принципи вивчення навчальної дисципліни «Композиція» базуються на закономірностях побудови формальної композиції з поступовим переходом до жанрової композиції.

Вивчення кожного модуля починається вступною лекцією з загальнотеоретичних питань, які служать теоретичною базою для практичних занять та самостійних робіт, сприяють обдуманому виконанню завдань, готують студентів до художньої та педагогічної діяльності. Успішне засвоєння студентами курсу відкриває їм шлях до використання знань в самостійній творчій діяльності, дозволить оцінювати твори мистецтва з наукової точки зору.

Метою викладання дисципліни «Композиція» є набуття знань та розвиток професійних навичок для самостійного творчого вирішення завдань художньої та педагогічної діяльності, свідомого використання знань в практичній діяльності.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Композиція» є ознайомлення з основами побудови різних видів композиції, розвиток уміння логічної побудови композиції, розвиток аналітичного мислення, здатності до самостійного аналізу створених композицій, розвиток уяви та естетичного смаку.

У результаті вивчення змістового модуля «Формальна композиція» відповідно до профілю програми бакалавра формуються загальні та фахові компетентності

Загальні компетентності (світоглядна, комунікативна, інформаційна, науково-дослідницька і самоосвітня), а саме:

- здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань;
- уміння оцінювати й модифікувати освоєні наукові методи і засоби художньої діяльності;
- спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію.

Фахові компетентності (організаційна, мистецтвознавча) та **спеціальні** (художньо-творча), а саме:

- здатність використовувати у практичній діяльності досвід світового та вітчизняного візуального мистецтва, методів та авторських прийомів провідних художників;
- володіння навичками візуального сприйняття і створення абстрактних формальних композицій.

Результати навчання (знання та практичні навички й вміння)

Знання:

- основних законів прийомів та засобів композиції;
- різноманітних прийомів побудови врівноважених формальних композицій;

Практичні навички й вміння:

- уміння вибирати відповідні прийоми та засоби формальної композиції;
- уміння адекватно передавати формальними засобами певні психологічні стани;
- уміння формалізувати мову візуальної інформації твору;
- володіння художньо-виразними засобами виконання формальних композицій.

Програмні результати навчання

- Уміння створювати формальні абстрактні композиції.
- Готовність до фахової діяльності в галузі візуального образотворчого мистецтва.

- Розумова активність, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань.
- Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«КОМПОЗИЦІЯ»

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –2	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	Нормативна	
Модулів – 1	Шифр та назва спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» (за видами)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		1-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин - 60		2-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2	Освітній рівень перший (бакалаврський)	Лекції	
		Практичні, семінарські	
		32 год.	
		Консультації	
		Самостійна робота	
		24 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		Модульний контроль 4год.	
		Вид контролю: -	

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	разом	у тому числі					
л		п	ін.	с	м.к.	с. к.	
1	2	3	4	5	6	7	
Модуль 1							
Змістовий модуль 1. ФОРМАЛЬНА КОМПОЗИЦІЯ							
Тема 1. Завдання курсу. Формальна композиція	4		4				
Тема 2. Симетрична та асиметрична композиція	8		8				
Тема 3. Статична та динамічна композиція	6				6		
Тема 4. Домінантні відношення	6				6		
Тема 5. Композиція метричного масштабу	8		8				
Тема 6. Тематична робота з формальної композиції	6				6		
Тема 7. Контраст, нюанс, тотожність	6				6		
Тема 8. Декоративна композиція	12		12				
МКР	4					4	
Разом за змістовим модулем 1	60		32		24	4	
Усього годин	60		32		24	4	

ІІІ ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ФОРМАЛЬНА КОМПОЗИЦІЯ

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ (32 год.)

ТЕМА 1 (4год.). Завдання курсу. Формальна композиція

Завдання курсу, матеріали, інструменти. Композиція. Основні поняття. Види композиції. Закони, правила, категорії, виражальні засоби композиції (2 год.).

Формальна композиція. Основні поняття. Методика виконання завдань. Проблеми формально-образного вираження багатовимірних явищ дійсності з максимально точним відображенням якісної специфіки природного та штучного світів (2 год.).

Рекомендована література:

Основна: [1], [2], [3], [4], [5].

Додаткова: [1], [2], [3], [4], [5].

ТЕМА 2 (8 год.). Симетрична та асиметрична композиція

Побудова композиції формальними засобами за законами симетрії. Пошукові варіанти виконуються за допомогою набору 4-6 геометричних фігур попередньо вирізаних з чорного паперу. Розміри геометричних фігур (трикутники, квадрати, прямокутники, круги, ромби тощо) та їх пропорції – за вибором студента. Чистовий варіант виконується на форматі паперу А4 чорною тушшю пером, пензлем, гелевою ручкою, маркером.

Пошуки симетричної композиції (2 год.). Виконання серії пошукових ескізів симетричної врівноваженої композиції за допомогою набору попередньо підготовлених геометричних фігур. Фігури можуть торкатись одна одної та накладатись одна на одну (без оверлепінга). Вибір остаточного варіанта найбільш виразної композиції.

Виконання чистового варіанта (2 год.). Чистовий варіант виконати на папері формату А4 пером тушшю, пензлем або гелевою ручкою, маркером згідно остаточного варіанта. Поруч з композицією розмістити малюнок або фотографію – приклад симетрії в природі.

Пошуки асиметричної композиції (2 год.). Виконання серії пошукових ескізів асиметричної врівноваженої композиції з попереднього набору геометричних фігур. Фігури можуть торкатись одна одної та накладатись одна на одну (без оверлепінга). Вибір остаточного варіанта найбільш виразної композиції.

Виконання чистового варіанта (2 год.). Чистовий варіант виконати на папері формату А4 пером тушшю, пензлем або гелевою ручкою, маркером згідно остаточного варіанта. Поруч з композицією розмістити малюнок або фотографію – приклад асиметрії в природі.

Рекомендована література:

Основна: [1], [2], [3], [4], [5].

Додаткова: [1], [2], [3], [4], [5].

ТЕМА 5 (8 год.). Композиція метричного масштабу

Побудова 3-х композицій категорій: «предмет», «інтер'єр», «екстер'єр» (замкнутий, обмежений та необмежений простір).

Пошукові варіанти виконуються за допомогою набору 5-7 геометричних фігур попередньо вирізаних з чорного паперу (один набір – для трьох категорій). Розміри геометричних фігур (трикутники, квадрати, прямокутники, круги, ромби, трапеції, півкруги тощо) та їх пропорції – за вибором студента. Чистовий варіант виконується на форматі паперу А4 чорною тушшю пером, пензлем, гелевою ручкою, маркером.

Пошук композиції «предмет» (2 год.). Виконання серії пошукових ескізів врівноваженої композиції за допомогою набору попередньо підготовлених 5-7 геометричних фігур. Фігури розміщуються максимально близько одна біля одної але не торкатись та не накладатись одна на одну утворюючи замкнутий простір. Вибір остаточного варіанта найбільш виразної композиції.

Пошук композиції «інтер'єр» (2 год.). Виконання серії пошукових ескізів врівноваженої композиції за допомогою попередніх 5-7 геометричних фігур. Фігури розміщуються таким чином, щоб створити образне уявлення

про належність елементів композиції до тих чи інших складових реального інтер'єру – підлога, стеля, стіни. Вибір остаточного варіанта найбільш виразної композиції.

Пошук композиції «екстер'єр» (2 год.). Виконання серії пошукових ескізів врівноваженої композиції за допомогою попередніх 5-7 геометричних фігур. Фігури розміщуються таким чином, щоб створити образне уявлення про необмежений простір, який розсереджується по всіх трьох напрямках без обмежень і затримки. Вибір остаточного варіанта найбільш виразної композиції.

Виконання оригіналу композицій (2 год.). Чистовий варіант трьох композицій виконати на трьох окремих аркушах паперу формату А4 аплікацією геометричних фігур вирізаних з чорного паперу, згідно остаточних варіантів композицій.

Рекомендована література:

Основна: [1], [2], [3], [4], [5].

Додаткова: [1], [2], [3], [4], [5].

ТЕМА 8 (12год.). Декоративна композиція

Виконання комплексного завдання – зняття зображальності та створення власної формальної композиції. Основою композиції є ілюстрація складної живописної тематичної картини реалістичного напрямку з явними ознаками конфлікту в його сюжеті. Результатом вправи є формально-композиційне вираження конфліктної ситуації. Композиції будуються з активним використанням кольору мішаною технікою – пензель, перо, туш, акварель, гуаш, темпера, акрил тощо. Формат: не менше А3.

Пошуки формального вираження (4 год.). Виконання серії пошукових ескізів формальної композиції, яка адекватно виражає специфіку емоційно-чуттєвого сприйняття вихідної конфліктної ситуації без застосування конкретних, предметно-упізнаних реалістично-зображальних форм. Вибір остаточного варіанта найбільш виразної композиції та затвердження його викладачем.

Композиція в кольорі (4 год.). Виконати власний варіант даної композиції в кольорі частково виключивши півтони та другорядні деталі. Узагальнити другорядні елементи, проаналізувати зміни характеру формальної композиції.

Виконання оригіналу композиції (4 год.). Виконання остаточного чистового варіанта формально-композиційного твору. Матеріали і техніка виконання визначаються кожним студентом самостійно.

Рекомендована література:

Основна: [1], [2], [3], [4], [5].

Додаткова: [1], [2], [3], [4], [5].

IV. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ФОРМАЛЬНА КОМПОЗИЦІЯ

ТЕМА 3 (6 год.). Статична та динамічна композиція

Формальне вираження основних прийомів композиції.

Пошукові варіанти двох принципово різних композицій виконуються за допомогою набору 4-6 геометричних фігур попередньо вирізаних з чорного паперу. Розміри геометричних фігур (трикутники, квадрати, прямокутники, круги, ромби тощо) та їх пропорції – за вибором студента. Фігури можуть торкатись одна одної та накладатись одна на одну (без оверлепінга) утворюючи цільну композицію. Чистові варіанти виконуються на форматах паперу А4 чорною тушшю пером, пензлем, гелевою ручкою, маркером.

Рекомендована література:

Основна: [1], [2], [3], [4], [5].

Додаткова: [1], [2], [3], [4], [5].

ТЕМА 4 (6 год.). Домінантні відношення

Трансформація відношень головного і другорядного в композиційній побудові.

Побудувати три композиції в кожній з яких досягти домінуючої композиційної ролі: більшого елемента, меншого елемента, зони простору – виключно за рахунок різних способів їх формально-композиційної організації на площині. Композицію виконати з використанням 5-7 елементів, всі характеристики яких повинні залишатись постійними в кожній композиції.

Склад роботи: три чорно-білі композиції, виконані в техніці аплікації елементів з чорного паперу на аркушах одного формату –А4.

Рекомендована література:

Основна: [1], [2], [3], [4], [5].

Додаткова: [1], [2], [3], [4], [5].

ТЕМА 6 (6 год.). Тематична робота з формальної композиції

Виконання тематичної роботи без застосування матеріальної предметно-просторової асоціативності.

Виконання пошукових ескізів (2 год.). Виконати ескізні пошуки принципів композиційних побудов композиції. Вибрати остаточну композиційну схему. Визначити в деталях окремі елементи композиції, підібрати відповідний формат паперу та техніку виконання.

Виконання оригіналу творчої роботи (4 год.). Перенести основні елементи композиційної схеми на формат оригіналу. Уточнити деталі елементів композиції та виконати її обраною технікою.

Рекомендована література:

Основна: [1], [2], [3], [4], [5].

Додаткова: [1], [2], [3], [4], [5].

ТЕМА 7 (6 год.). Контраст, нюанс, тотожність

Кількісна міра активності. Побудувати три композиції, які створюють ефект: а) максимально можливої, б) помірно усередненої та в) мінімальної активності їх дії на емоційно-чуттєве сприйняття людини. В них необхідно максимально повно представити всі засоби формальної композиції - тон, колір, конфігурація, пластика, фактура, пропорції, розміщення в просторі тощо. Характер активності зовнішніх та внутрішніх співвідношень задають три композиційні категорії: контраст, нюанс і тотожність.

Композиції будуються з активним використанням кольору мішаною технікою – пензель, перо, туш, гуаш, темпера, акрил тощо. Формат кожної композиції А3.

Контраст (2 год.). Виконати ряд пошукових ескізів композиції категорії «контраст» в кольорі м'якими матеріалами. Кожний засіб (конфігурація, колір, тон, фактура, розмір, пропорції, пластика, складність, упорядкованість, просторовість, розміщення тощо) повинен знаходитись в граничному стані активності (тобто як гранично велике і гранично мале, гранично складне і гранично просте, гранично чорне і гранично біле, гранично холодне і гранично гаряче, гранично конкретне і гранично аморфне тощо) нібито максимально віддалені один від одного на межі свого

існування. Оригінал виконати без застосування аплікації на основі найкращого ескізу.

Нюанс (2 год.). В категорії «нюанс» стан активності виражає не протилежність - всі розбіжності та відмінності знаходяться в зближеному нібито усередненому діапазоні. Це зближення характерне і насиченим і пастельним тонам (високому та низькому регістрі). Виконати ряд пошукових ескізів композиції м'якими матеріалами. Оригінал виконати без застосування аплікації на основі найкращого ескізу.

Тотожність (2 год.). Для тотожності характерна подібність, співпадання рівних активностей різних засобів формальної композиції. Це найбільш складний вид композиції через суперечливі вимоги загальних критерій оцінки твору – між художньою виразністю, візуальною активністю композиції в цілому і особливостями змісту задачі – мінімальною активністю, нерозрізненістю, пасивністю елементів композиції. Виконати ряд пошукових ескізів композиції м'якими матеріалами. Оригінал виконати без застосування аплікації на основі найкращого ескізу.

Рекомендована література:

Основна: [1], [2], [3], [4], [5].

Додаткова: [1], [2], [3], [4], [5].

Карта самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи бакалаврами, подано у вигляді табл. 4.1.

Таблиця 4.1.

Карта самостійної роботи бакалавра

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I. ФОРМАЛЬНА КОМПОЗИЦІЯ		
Тема 3. Статична та динамічна композиція (2 завершені композиції) (6 год.)	Практичне заняття	10
Тема 4. Домінантні відношення (1 завершена композиція) (6 год.)	Практичне заняття	5
Тема 6. Тематична робота з формальної композиції 2 завершені композиції (6 год.)	Практичне заняття	10
Тема 7. Контраст, нюанс, тотожність (3 завершені композиції) (6 год.)	Практичне заняття	15
<i>Разом: 24 год.</i>	<i>Разом:</i>	<i>40 балів</i>

V. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Композиція» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IX), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення подано у таблицях 5.1. – 5.3.

Таблиця 5.1.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
1	Відвідування лекцій	1	-	-
2	Відвідування практичних занять	1	16	16
3	Робота на практичному занятті	10	7	70
4	Самостійна робота	5	8	40
5	МКР	25	1	25
Максимальна кількість балів без урахування коефіцієнта				151

Таблиця 5.2.

Розподіл балів, що отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта
Змістовий модуль I									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	МКР	
12	24	10	5	34	10	15	16	25	151

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою Університету	Значення оцінки
A	90 – 100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на практичних заняттях, виконання самостійної роботи.

Модульний контроль знань бакалаврів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VI. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної та творчої діяльності:

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи, начерки, замальовки, рисунки, етюди.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

3) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою, з репродукціями творів; з використанням рекомендованих та обраних самостійно художніх матеріалів та інструментів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної та творчої діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

VII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ навчально-предметний фонд;
- ✓ зразки робіт студентів та художників;
- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники (в електронному вигляді);
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю: семестровий перегляд з оцінюванням навчальних та творчих робіт для контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Композиція».

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Голубева О. Л. Основы композиции / О. Л. Голубева – М.: Сварог и К, 2008. – 144 с. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/1039/>)
2. Ковальчук Н. А. Композиция. Художественные средства / Н. А. Ковальчук. – М.: Плакат, 1990. – 32 с.: ил. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/2935/>)
3. Паранюшкин Р. В. Композиция: теория и практика изобразительного искусства / Р. Паранюшкин. – Изд. 2-е. – Ростов н/Д: Феникс, 2005. – 79, [4] с.: ил. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/2744/>)
4. Яремків М. Композиція / М. Яремків. – Тернопіль: «Підручники і посібники». – 2005. – 110 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника)
5. Трофимов В. А., Шарок Л. П. Основы композиции. – СПб.: СПбГУ ИТМО, 2009. – 42 с. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/2934/>)

Додаткова:

1. Бідняк М.М. Архітектурна композиція / М.М. Бідняк, О.Б. Білінська. – Львів: «Львівська політехніка», 2011. – 152 с.
2. Гребенюк Г. Є. Основы композиції та рисунка / Г. Є. Гребенюк. – К.: Техніка, 2000. – 224 с.
3. Ковалев Ф. В. Золотое сечение в живописи / Ф. В. Ковалев. – К.: Вища школа, 2000. – 144 с.
4. Писанко М. М. Рух, простір і час в образотворчому мистецтві / М. М. Писанко. – К.: Мистецтво, 2000. – 128 с.
5. Шевченко В. Я. Композиція плаката / В. Я. Шевченко. – Харків, 2007. – 100 с.

Електронні ресурси:

1. Натюрморт. – Режим доступу: <http://www.cavespirit.com/node?page=6>
2. Плакат. – Режим доступу: <http://www.ukr-print.net/article/702.htm>
3. Словник образотворчого мистецтва. – Режим доступу:
4. <http://slovari.yandex.ua/~книги/Словарь%20изобразительного%20искусства/Плакат/>

ІХ. Навчально-методична карта дисципліни «Композиція»

Разом: **60 год.**, практичні заняття – 32 год., самостійна робота – 24 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль І							
Назва модуля	Формальна композиція							
Кількість балів за модуль	151 бал							
Теми лекцій	-	-	-	-	-	-	-	-
Теми практичних занять	Завдання курсу. Формальна композиція (10 балів за роботу)	Симетрична та асиметрична композиція (2 завершених завдання) (по 10 балів за роботу)	-	-	Композиція метричного масштабу – предмет, інтер'єр, екстер'єр (3 завершених завдання) (по 10 балів за роботу)	-	-	Декоративна композиція – комплексне завдання (1 завершене завдання) (10 балів за роботу)
Відвідування практичних занять	2 бали	4 бали	-	-	4 бали	-	-	6 балів
Загальна кількість балів за практичні заняття	12 балів	24 бали	-	-	34 бали	-	-	16 балів
Самостійна робота	-	-	Табл. 4.1. (10 балів)	Табл. 4.1. (5 балів)	-	Табл. 4.1. (10 балів)	Табл. 4.1. (15 балів)	-
Види поточного контролю	МКР (25 балів)							
Підсумковий рейтинговий бал	151 бал							